

Mitt beteende, patientens säkerhet - om säkerhetskultur i praktiken

Mita Danielsson, chefssjuksköterska
Marion Lindh, patientsäkerhetsexpert
Annika Lexelius, hälsocoach, skådespelare
Morgan, KBT terapeut, skådespelare

**Hur många har varit med om
eller sett en oturelig situation
de senaste fem åren?**

Vågar du säga ifrån när något inte stämmer ?

Ok, det gamla ligger i höger hand och donatorns i vänster. Eller hur?

Säker vård är att hantera risker

Hög patientsäkerhet börjar med ett gott ledarskap

En engagerad ledning är..

..nyckeln till en kultur med fokus på säkerhetsfrågor

Ohövligheter – vanligt?

Svenska sjuksköterskor om läkarsamarbetet;

- Jobbar som ett team 57 %
- Samarbete gnisslar 15%

Hämtat från forskarnas
enkätredovisning 2012
Kirurgi och medicin

30% av AT/ST-läkare känner sig diskriminerade

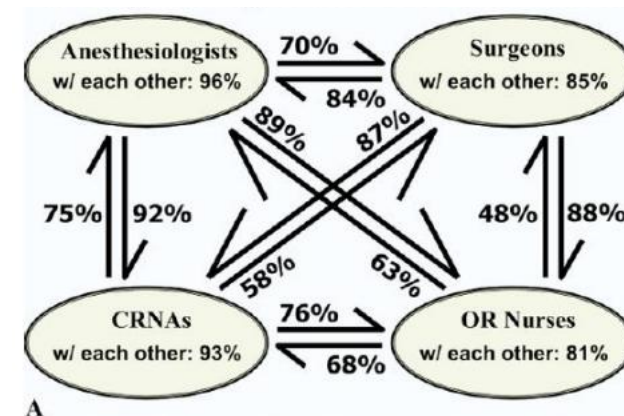
- 31,3 % chefen 42,8 % läkare 56,9 % övrig personal

SYLF 2014 - enkät

Review + metaanalys 41 artiklar;

- Prevalens av de som drabbats av ohövligheter 25 %
- Prevalens av de som sett ohövligheter 30 %

Det ligger i betraktarens ögon

Operating Room Teamwork among Physicians and Nurses: Teamwork in the Eye of the Beholder. MA Makary, B Sexton et al 2006

**Bra samarbete..
..88 procent av tiden,
enligt kirurger.. ..48 procent säger
sjuksköterskor**

% som rapporterar bra samarbete

Otrevliga beteenden försvårar samarbetet

**Ca 90 % av drabbade
medarbetare anger**

Stress, frustration

Information, kommunikation,
samarbete, koncentration

Hjälpsamhet

Tekniska prestationer

**Hur drabbas patienter
enligt medarbetarna?**

Misstag > 70 %

Allvarliga tillbud 60-70%

Dödsfall > 20 %

Flin R. Rudeness at work – A threat to patient safety and quality. *BMJ* 2010,
Rosenstein AH. Managing disruptive behaviours in the health care setting 2011

**Även
du som
ser på
drabbas**

**Gäller
också
beskedlig
otrevlighet**

Sämre utfall kring diagnostik och procedurer

-förklarar 12 % av variationerna

The Impact of Rudeness on Medical Team Performance: A Randomized Trial Pediatrics,
Riskin A. Vol 136, nr 3, Sept 2015

Var tredje misslyckas med uppgifter i krislägen i ohövlig miljö

-berör kommunikation, samarbete, handläggning och diagnostik

Exposure to incivility hinders clinical performance in a simulated operative crisis.
Katz D. et al 2019. *BMJ Qual Saf*

46 % rapporterar ohövligheter de ser

Speaking up about traditional and professionalism-related patient safety threats:
a national survey of interns and residents. Martinez W, Soleimani L. *BMJ Qual Saf* 2017

8 av 10 påpekar misstag och problem - om klimatet är vänligt

Influence of Surgeon Behavior on Trainees willingness to Speak Up
– A Randomized Controlled Trial. Salazar MJB, Minkoff H, *J of Am Surg* 2014

Triggar beteenden..

Hög arbetsbelastning

Stress

Oförutsägbarhet

Komplexa situationer

Personliga omständigheter

Vad är viktigast för oss själva och patienten/brukaren för att få en bättre situation?

Kognitiva system för bedömning och beslut

- System 1
- System 2

(D. Kahneman, 2011)

Stress kopplat till bedömning och beslut

Stress gör oss sämre på det som gör oss unikt mänskliga;

- logiskt bedöma effekt av vårt handlande
- respondera på nya sätt under nya omständigheter
- kommunicera komplexa idéer
- uppfatta "nyanser"
- skilja det vettiga från nonsens
- inta andras perspektiv

(Weick, 1995, citerande Holsti, 1972)

Stress gör oss dummare!

Att "få till" ett bra arbets- och säkerhetsklimat..

- medarbetarskap - teamsamarbete
- ömsesidig tillit och respekt
- utbildning och träning
- delaktighet, förtroende
- personalens upplevda behandlingskvalitet
- fysisk fungerande miljö
- ledares beteenden och val
- organisationens stöd på **många plan**

workers well being K. Kender et al. 2021

l safety during the test of new work processes in an emergency department P Dieckmann, S Tulloch et al. BMC Health Services Research 2022

Det negativa fastnar...det positiva viskar

**A o O är att jobba med systemets
brister - om du frågar medarbetare
och forskningen**

Aiken L.H. JAMA 2023

Fleming, W. J. 2024. Industrial Relations Journal

Tre positiva tankar slår en negativ - gör **"tre goda ting"**

Mental Sundhed i DK – ledarstöd, kollegialt samarbete

KEDS - Karolinska Exhaustion Disorder Scale

HSE och Säkerhetskulturtrappan 2.0

Om alla bidrar till ”justa” beteenden...

“blir det bättre resultat för både verksamhet och patienter”

- kunskaps- och informationsutbyte
- teamlärande

- innovation och experimenterande
- framgång i kvalitetsförbättringsprojekt

Välfungerande hälso- och sjukvård med utmaningar

80 000 drabbas årligen av en vårdskada

Kostar 8 miljarder i somatisk vård

*- till detta ska skador i alla andra vårdformer i
regioner och kommuner läggas till*

Agenda ledningsgruppsmöte 16/9 2025 kl. 14-15

Plats: Münchenbryggeriet

Deltagare: Sjukhusdirektör Morgan, ekonomichef Pelle, HR-chef Carina och verksamhetschef Annika

14.00-14.10 Beslut budget 2026 (Pelle)

14.10-14.15 Senast mediaärenden (Carina)

14.15-14.25 Inspel från politiken (Morgan)

14.25-14.30 Beslut om nytt journalsystem (Morgan, Pelle)

14.30-14.45 Nytt faktureringsystem (Pelle)

14.45-14.55 Brandrond (Louise)

14.55-14.58 Verksamhetsberättelser (Carina, Annika)

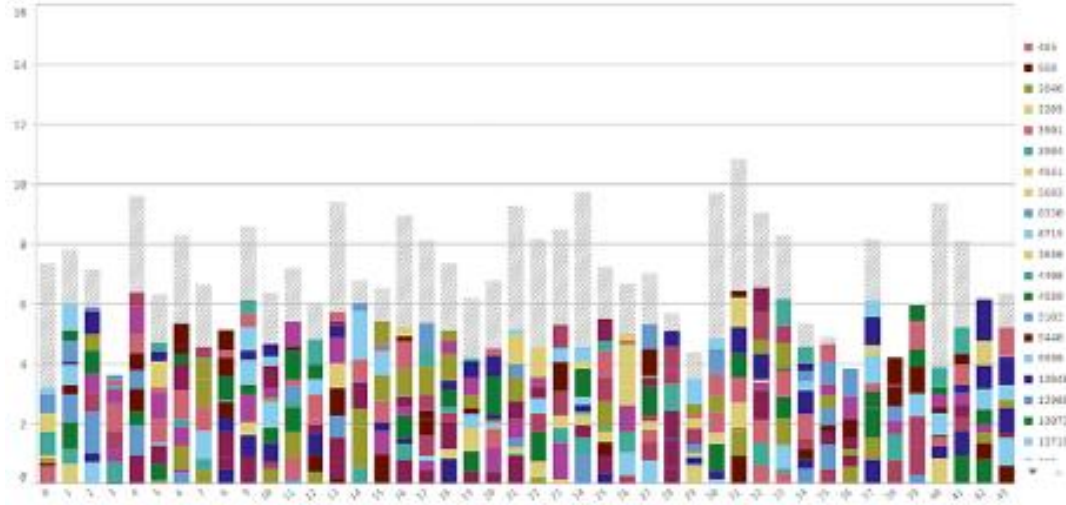
14.58-15.00 Övriga anmälda ärenden

I mån av tid: uppföljning av ATL, vite som inkommit, behov av nya kläder

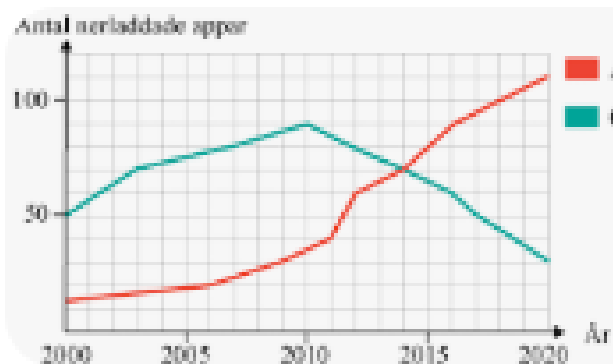
Medarbetare, nytt avtal gällande upphandling av schemasystem, årets julklappsbudget, ny kaffeapparat i ledningskorridoren

2022-2025 (31 aug)

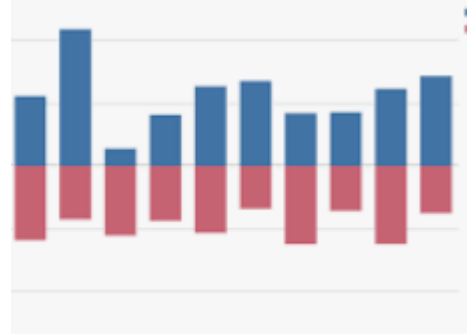
Samtliga verksamheter 22-25

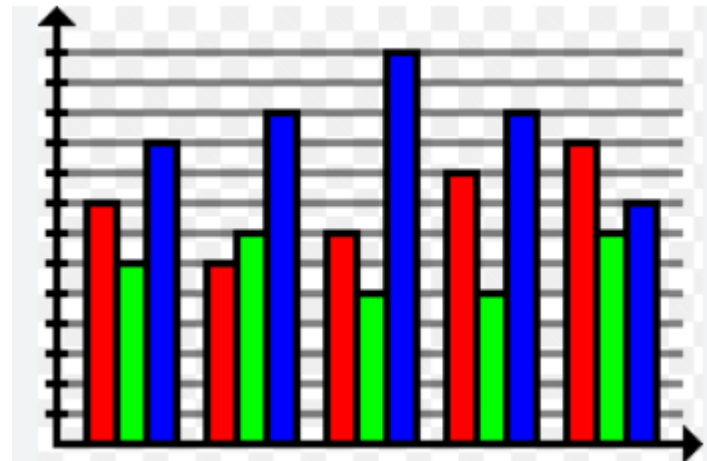
Kostnadsutveckling/antal medarbetare 22-25

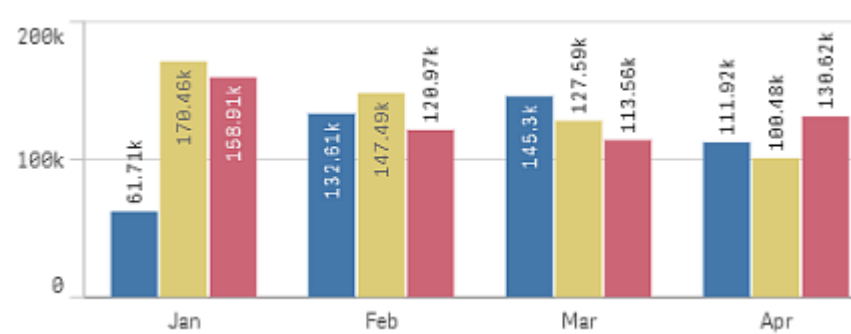
Överskott/underskott 22-25

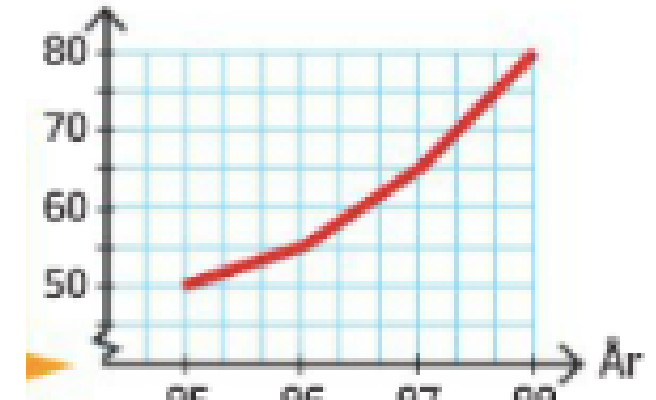
Köpta/sålda tjänster 22-25

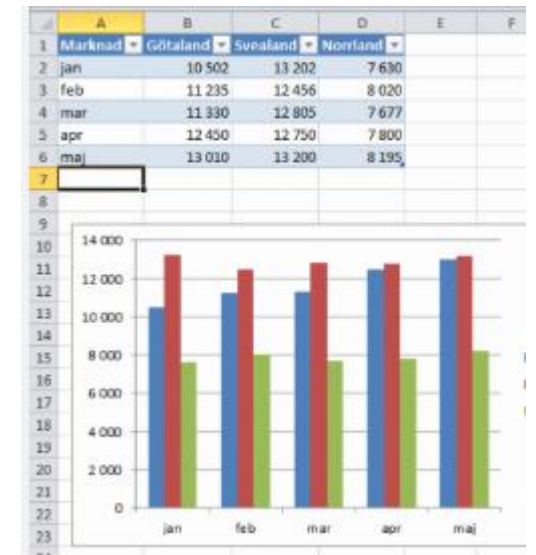
Kvartalsbild 22-25

Kostnadsutveckling 22-25

Framtidsprognos från 26

Kvalitetsarbete kan löna sig..

“Klyftan teori-praktik”

30-40 % får inte den evidensbaserade vård de bör få
20-25 % av vården som ges kan vara skadlig/onödig
30 % är ”spill” i vården

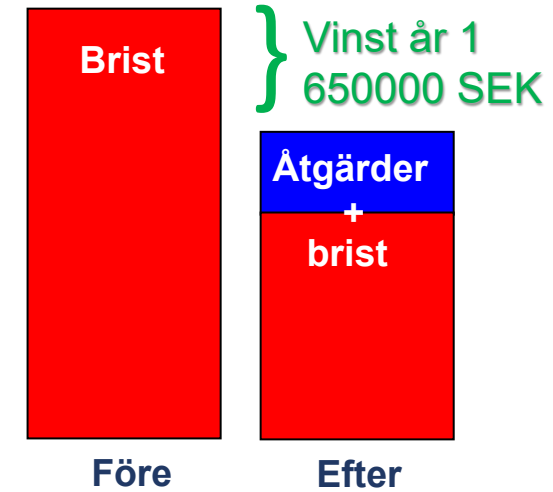
Skadenivåer ligger på drygt 10 %

- vårdskador på 5,8 %
- minskning i somatisk sjukvård Sverige 2014-2023
- okänt i många verksamheter

Grol&Grimshaw Lancet 2003, Mc Glynn N Engl J Med 2003, Runciman Med J Austr 2012, Braithwaite J, BMJ 2018, Shrank WH, Rogstad TL, et al JAMA. 2019;322(15):1501-9

..liksom bra lagarbete på alla nivåer

Lönsamt förbättringsarbete med vanliga kliniska problem

Miljoner Vinster- teamens vinster		
Projekt	CSS, kronor	Fyra kostnader-metoden, kronor
Minska antalet sepsisfall inom barnsjukvården	212 960	
Minska risken för allvarliga komplikationer på akutmottagningen och två akutvårdsavdelningar		6 317 270
Minska antalet urinvägsinfektioner inom äldre vården		435 000
Minska antalet läkemedelsrelaterade problem i äldre vården	146 334	
Minska antalet återinläggningar i äldre vården (två team)	789 281	1 035 410
Minska antalet aggressionshandlingar inom den slutna psykiatriska vården	27 715	
Minska antalet sfinkterrupturer inom förlossningsvården	651 836	
Sammanlagd besparing/vinst		9 615 806

Påverkar psykologisk trygghet/säkerhet

- Stöttande kollegial miljö
 - följt av rollklarhet, organisatoriskt stöd och tillit till ledare
- Öppen och respektfull kultur
 - + ledning och hierarki
- Ohövlighet
 - att bli en bra kollega som specifik faktor i nyare forskning

- det vi tillåter främjas

Framgångsfaktorer för att agera som ledare

- var frågvis och nyfiken
- uppmuntra frispråkighet
- uttryck uppskattning
- visa ödmjukhet, sårbarhet och empati
- minska stigma kring misslyckanden
- våga sanktionera överträdelser
- svara upp mot det som sägs
- sätt stödjande strukturer och processer med tydliga ramar
- se till att organisationen är stödjande på **bredden**

Amy Edmonsson The Fearless Organization

..ger medarbetare som kan, vågar och vill bidra

**Har vi en bra säkerhetskultur?
Har du möjlighet att påverka den?**

- ▶ delar kunskap och löser problem tillsammans = kollektiv intelligens
- ▶ blir bättre på konflikthantering
- ▶ visar ömsesidig respekt

”Framgångskultur”

- genom samarbete och
förbättringar i organisationen

